

EGYETEM

A kisebbségvédelmi európai ajánlásokról tanácskoztak Szegeden + FOTÓK

Ez a tartalom archív! A cikkben szereplő információk a megjelenés óta megváltozhattak.

Megjelent: 2015.04.30. 18:35

Szerző: SZEGEDma

Magyarország érdeke, hogy a kisebbségvédelemre vonatkozó egyezményekben rögzített ajánlásokat „kemény jog” váltsa fel, amelyeket az államok kötelesek betartani – hangzott el a SZAB-székházban rendezett, a nemzetközi kisebbségek jogainak védelméről szóló

konferencián.

Egyéni jogként tekintenek a kisebbségi jogra, noha közösségben élnek a kisebbségek és a kollektív jogok védelme sokkal fontosabb lenne – hangzott el „A nemzetközi kisebbségek jogainak védelme a nemzetközi jog tükrében” című konferencián a SZAB-székházban. A kisebbségvédelemre vonatkozó egyezmények, így például a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartája vagy az 1995-ös Keretegyezmény a Nemzeti Kisebbségek Védelméről normának tekinthető, program-jellegű, vagyis nem tartalmaznak kikényszeríthető előírásokat. Ez azt jelenti, hogy a soft law, vagyis a puha jog érvényesül, a tagállamoknak a jóindulatán múlik, hogy miként hajtják végre a kisebbségvédelemre vonatkozó egyezményekben rögzített ajánlásokat. „Magyarország érdeke az lenne, hogy ‘kemény jog’ jöjjön létre, amelyet az államok kötelesek betartani” – jelentette ki *Trócsányi László* igazságügy-miniszter a konferencián, amihez az SZTE egyetemi tanára szerint a tagállamok közötti párbeszédre is szükség van, ezen kívül a politika is szerepet játszhat ebben.

Trócsányi bevezetőjében ismertette, hogy miként alakult a történelem folyamán a kisebbségi kérdés. Elmondta, hogy a reformáció időszakában a vallásháborúk voltak a jellemzőek, később

FRIS

a nemzetállamok létrejöttével pedig a nemzeti kisebbségek kérdése a vallási küzdelmek helyett nyelvi küzdelemmé változott. A II. világháborút követő időszakban az emberi jogok védelme került előtérbe, illetve az is megfigyelhető, hogy a diszkrimináció ellen lépnek fel, az ENSZ vagy épp az Európa Tanács (ET) dokumentumai sem kifejezetten kisebbségi jogi kérdésekkel foglalkoznak. Az egyetemi tanár kitért arra is, hogy a 21. században új jelenségnek vagyunk tanúi, hiszen a hagyományos nemzeti kisebbségi kérdések mellett újra előjött a vallás. Ez megfigyelhető Nyugat-Európában, de beszélhetünk az Iszlám Államról vagy az afrikai kontinensről is, ahol egyaránt vallásháborúknak vagyunk a tanúi. Nyelvi és identitáskonfliktusok egyaránt megfigyelhetőek, például az ukrán-orsz helyzetnél. „Az újabb konfliktusokkal kapcsolatban most az a kérdés, hogy mit tud a nemzetközi közösség és az egyes tagállamok tenni ezeknek a kezelésére” – közölte.

Hármas utat járt be eddig a nemzeti kisebbségek védelme Magyarországon, mellyel kapcsolatban Trócsányi László elmondta, melyből kettő – a két világháború közötti és a Kádár-korszakát jellemző – bukásra volt ítélve. A Kádár-rendszerben hazánk nem ismerte el a határon túli magyarsággal való közösségét, és nem volt

nemzetpolitikája az országnak. A rendszerváltozás után történt ebben változás, valamennyi politikai párt egyetértett abban, hogy a határon túli magyar kisebbséggel való foglalkozás kötelezettség. „A jelenlegi kormány a nemzetpolitika területén már 1998-2002 között is jelentőset alkotott a kedvezménytörvény elfogadásával, aminek a nemzetközi fogadtatása rendkívül viharos volt. Martonyi János akkori külügyminiszter kérésére a Velencei Bizottság átható jelentést tett közre, mely az anyaország és az azon kívül élő kisebbséggel való viszonyt vizsgálta. Ez a jelentés a gondoskodó anyaországok közé sorolta hazánkat” – mondta az SZTE egyetemi tanára. A módosított alkotmányban is szerepelt, hogy Magyarország felelősséget érez a külhoni magyarság iránt, míg az Alaptörvényben a „felelősséget visel” szófordulat szerepel, ami egy aktívabb magatartásra utal.

Programjellegűek az ET keretegyezményei

Az Európa Tanács úttörő szerepet játszott abban, hogy a nemzeti kisebbségek jogainak a védelme előtérbe kerüljön. *Vizi Balázs*, az MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Kisebbségkutató Intézetének tudományos főmunkatársa elmondta, már 1950-es Emberi Jogok Európai Egyezményében megjelenik a diszkrimináció tilalmának fogalma, igaz külön kisebbségi cikkelyt nem tartalmaz a dokumentum. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának az ítéleteiből az látszik, hogy a diszkrimináció tilalmán keresztül foglalkozott a kisebbségi jogokkal. Vizi Balázs kiemelte, hogy az Európa Tanácsban 1990 után született meg a két legfontosabb dokumentum, ezek egyike a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartája, majd 1995-ben elfogadták kisebbségvédelmi keretegyezményt is.

Az MTA Társadalomtudományi Kutatóközpontjának tudományos főmunkatársa az eredmények közé sorolta, hogy létrejöttek a szerződés alapú ellenőrzési mechanizmusok, amelyek a

kisebbség és a többség viszonyának az értékelését nemzetközi fórum elé viszik. Ugyanakkor problémának nevezte, hogy hiába léteznek ezek a soft law normák, nem lehet elkerülni az etnikai konfliktusokat, legyen szó tényleges harcokról vagy éppen politikai csatákról. Megjegyezte, hiába létezik az Európai Uniónak egy

nyomásgyakorló eszköze a csatlakozási folyamat során az kisebbségvédelmi keretegyezmény ratifikálására, ez megkérdőjelezi az egyetemes, sztenderd jellegét. Ráadásul a benne szereplő ajánlásokat több tagállam nem teljesíti, hiába a politikai nyomásgyakorlás.

Vizi Balázs elmondta, vitatott kérdés, hogy vajon az új kisebbségek, a bevándorlók igényelhetnek-e védelmet a meglévő nemzeti kisebbségi jogi rendszerben. „A nyugat-európai országok afelé hajlanak, hogy a kisebbségjogi megközelítést akár a bevándorlókra is kiterjesszék, ugyanakkor korlátozzák egy minimális identitásmegőrző szegmensre. A hagyományos nemzeti kisebbségek képviselő és egy-két anyaország – így Magyarország is – viszont abban érdekelt, hogy a kisebbségi jogi rendszerben legyen érezhető különbség a bevándorlók és a hagyományos nemzeti kisebbségek” – ismertette az MTA tudományos főmunkatársa. Úgy összegzett, hogy a keretegyezmény, a nyelvi charta és az Emberi Jogok Európai Bíróság ad egy jogi alapot az Európa Tanácsnak a kisebbségvédelemben, ám ez a jogi alap soft law jellegű, és a kilencvenes évek óta nem fejlődött tovább.

Struccpolitikát folytatnak Európában a kisebbségek ügyében

„Tudomásul kell venni, hogy Európa egyetlen országa sem egyszínű” – jelentette ki *Kalmár Ferenc* szomszédságpolitika fejlesztéséért felelős miniszteri biztos, aki korábban az Európa Tanács tagja volt. Nevéhez fűződik „A nemzeti kisebbségek helyzete és jogai Európában” című jelentés, melyet Kalmár-jelentésként ismert meg a közvélemény, s amely a kisebbségvédelem területén a magyar diplomácia mozgásterét is bővítheti. Kalmár szólt az identitáshoz való jog fontosságáról is és arról, hogy az elválik az állampolgárságtól. Példaként Kárpátalját hozta fel, ahol az elmúlt 90 évben állampolgárság szerint az ott élők voltak osztrák-magyarok, magyarok, csehszlovákok, szlovákok, szovjetek, majd ismét magyarok, most pedig ukránok. Felhívta a figyelmet arra is a miniszteri biztos, hogy a politikai elit még ma is azzal a nemzetállam fogalommal dolgozik, ami az 1789-es francia forradalom környékén született. „Ezen nemzetállam fogalom szerint egy országban egy nyelv, egy hadsereg, egy vezető. Aki nem olyan, mint a többség, másodrendű állampolgár. Ezt a kétszáz éves fogalmat a mai határok nélküli Európában modernizálni kellene” – közölte Kalmár Ferenc.

Előadásában kiemelte, a jelentés egyik legfontosabb passzusa, hogy támogatja a területi autonómia-megoldásokat, valamint a nemzeti kisebbségek kollektív jogairól szóló paragrafusokat is elfogadta az ET április 8-án 71 igen szavazattal, 11 nem, illetve 11 tartózkodással. A dokumentum a kisebbségi nyelvhasználatot is támogatja, javasolja a hivatalos nyelvvé történő nyilvánításukat helyi vagy épp regionális szinten.